

Bezpieczeństwo społeczności lokalnych – na przykładzie mieszkańców miasta Kielce

Kamil Kielek

Student studiów doktoranckich, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Poland

Streszczenie: Bezpieczeństwo to jedna z podstawowych wartości ważnych dla człowieka w wymiarze społecznym i indywidualnym. Bezpieczeństwo jest determinantem łączącym rozwój miasta w wymiarze instytucjonalnym i osobowym. Z perspektywy miasta bezpieczeństwo stanowi kapitał, którego znaczenie jest tym większe, im mocniejsze jest przekonanie zbiorowości miejskiej o relacji między poziomem bezpieczeństwa a jakością życia. Celem niniejszego opracowania jest zbadanie bezpieczeństwa społeczności lokalnych na przykładzie mieszkańców Kielc.

Słowa kluczowe: Bezpieczeństwo, społeczności lokalne, Kielce.

Wprowadzenie

Z punktu widzenia konkretnej jednostki najistotniejsze jest bezpieczeństwo lokalne, ponieważ w sposób bezpośredni dotyczy każdego człowieka. Odczuwanie odpowiedniego komfortu w miejscu zamieszkania jest jednym z głównych fundamentów dobrego życia, ponieważ zapewnia odpoczynek psychiczny, bezpieczną przestrzeń do wychowywania dzieci czy spokój po opuszczeniu rynku pracy (np. emerytura). Człowiek jako jednostka społeczna potrzebuje do rozwoju interakcji z innymi członkami społeczności. Tworzy z nimi więzi, które mają istotny wpływ na jego poczucie bezpieczeństwa. Samodzielnie bowiem nie jest w stanie zapewnić sobie i rodzinie, w której funkcjonuje, zaspokojenia wszystkich rodzajów potrzeb. Oznacza to, że więzi między ludźmi są jednymi z kluczowych czynników warunkujących funkcjonowanie lokalnych społeczności oraz poczucie bezpieczeństwa ich członków.

Analizując powyższe aspekty w kontekście miasta Kielce szczególnego znaczenie nabiera pytanie: czy mieszkańcy Kielc czują się bezpiecznie na swoich osiedlach?

Bezpieczeństwo społeczne – rola i znaczenie

Punktem wyjścia do dyskusji na temat bezpieczeństwa społeczności lokalnych jest zaprezentowanie aspektu bezpieczeństwa społecznego, które jest rozumiane jako całokształt działań organizacyjnych i legislacyjnych ukierunkowanych na zapewnienie poziomu życia osobom, rodzinom i grupom społecznym, a także niedopuszczenie do ich marginalizacji i

wykluczenia społecznego. Ważnym elementem bezpieczeństwa społecznego jest tworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa poprzez aktywne uczestnictwo w tworzeniu dochodu¹.

Jak wiadomo, bezpieczeństwo należy do podstawowych wartości w wymiarze społecznym i indywidualnym. W podejściu systemowym łączącym rozwój z zasobami miasta i jego mieszkańców. Bezpieczeństwo stanowi kapitał miasta, którego znaczenie jest tym większe, im mocniejsze jest przekonanie zbiorowości miejskiej o relacji między poziomem bezpieczeństwa a jakością życia. Poziom i poczucie bezpieczeństwa wyznaczają ramy funkcjonowania zbiorowości lokalnych. Wolna od zagrożeń wspólnota funkcjonuje efektywniej. Oznacza to, że bezpieczeństwo jest czynnikiem warunkującym endogenne i egzogenne możliwości rozwoju. Wśród czynników obniżających poziom bezpieczeństwa istotne miejsce zajmują zjawiska patologii społecznej i przestępczości².

Powyższe uwagi pozwalają na stwierdzenie, że **bezpieczeństwo społeczne** ma chronić egzystencjalne podstawy życia ludzi, zapewniać im możliwość zaspokajania potrzeb (materialnych i duchowych) a także realizować aspiracje życiowe przez tworzenie warunków do pracy i nauki, ochronę zdrowia oraz bezpieczeństwo emerytalne. Bezpieczeństwo społeczne połączone jest również z ochroną tożsamości narodowej, czyli zdolności do utrzymania kultury, zwyczajów czy języka. Ujęcie takie przedstawia bezpieczeństwo społeczne nie tylko jako dążenie do zapobiegania ubóstwa, ale także jako element chroniący tożsamość narodową, co ma duże znaczenie w kontekście migracji³.

Bezpieczeństwo społeczne stanowi jedną z podstawowych wartości danego kraju, tym samym w sposób bezpośredni przyczynia się do podniesienia poziomu jakości życia (w wymiarze osobistym, lokalnym, krajowym, jak i globalnym). Na szczególną uwagę zasługuje bezpieczeństwo na poziomie indywidualnym oraz lokalnym, ponieważ dotyka sfery bliskiej każdej osobie, czyli godnego życia, dostępu do pracy, kultury i edukacji. Społeczeństwo, które tworzy wspólnotę, opartą na trwałym systemie więzi oraz relacjach społecznych, relatywnie samowystarczalną i cechującą się silnym poczuciem przynależności do grupy musi podejmować również samodzielne działania, celem polepszenia swojego bytu i bezpieczeństwa⁴.

¹ P. Ledwójcik, *Bezpieczeństwo społeczne – wpływ migracji na zapewnienie bezpieczeństwa społeczności lokalnych na przykładzie województwa lubelskiego*, Studia Społeczno-Polityczne 15/2018, s. 158-159.

² S. W. Kłopot, M. Błaszczak, J. Pluta, *Problemy społeczne w przestrzeni Wrocławia*, Warszawa 2010, s. 247.

³ Ibidem, s. 159-160.

⁴ K. Ochyra-Żurawska, J. Nowicka, Z. Ciekanski, *Ochotnicza straż pożarna we wsparciu bezpieczeństwa społeczności lokalnych* [w:] Edukacja dla bezpieczeństwa, rok xii numer 3/2019 (44), Poznań 2019.

Te samodzielne działania dotyczą **bezpieczeństwa społeczności lokalnych** rozumianych jako stan braku obiektywnych zagrożeń zbiorowości zamieszkującej niewielkie terytorium, połączonej mocnymi więziami partykularnymi, poczuciem przywiązania do miejsca, w którym się żyje, jego historii, tradycji, oraz jako chęć dbałości o wielowymiarowe bezpieczeństwo na tej przestrzeni⁵.

Bezpieczeństwo społeczne czy bezpieczeństwo społeczności lokalnych kieruje nas do zwrócenia uwagi na kolejny aspekt tzn. **poczucie bezpieczeństwa**, które jest jedną z najważniejszych potrzeb człowieka. Jego poziom determinowany jest wieloma czynnikami przestrzennymi (perspektywa lokalna, krajowa, międzynarodowa czy globalna). Z punktu widzenia konkretnej jednostki najistotniejsze jest bezpieczeństwo lokalne, ponieważ w sposób bezpośredni dotyka każdego człowieka. Odczuwanie odpowiedniego komfortu w miejscu zamieszkania jest jednym z głównych fundamentów dobrego życia, ponieważ zapewnia odpoczynek psychiczny, bezpieczną przestrzeń do wychowywania dzieci oraz spokój po opuszczeniu rynku pracy (np. emerytura). Człowiek jako jednostka społeczna potrzebuje interakcji z innymi członkami społeczności aby się rozwijać. Tworzy z nimi więzi, które mają istotny wpływ na jego poczucie bezpieczeństwa. Samodzielnie bowiem nie jest w stanie zapewnić sobie i rodzinie, w której funkcjonuje, zaspokojenia wszystkich rodzajów potrzeb. Oznacza to, że więzi między ludźmi są jednymi z kluczowych czynników warunkujących funkcjonowanie lokalnych społeczności oraz poczucie bezpieczeństwa ich członków. Zdefiniowanie kategorii bezpieczeństwa społeczności lokalnych nie jest proste. Definicje, które występują w literaturze przedmiotu, nie do końca odzwierciedlają stan faktyczny. W większości skupiają się bowiem na klasycznych, twardych aspektach bezpieczeństwa, zupełnie pomijając różnorodne sfery, które bezsprzecznie istotnie wpływają na liczbę i rodzaje zagrożeń w przestrzeni lokalnej. Wynika to zapewne z dążenia poszczególnych badaczy do zachowania metodologicznej odrębności w zakresie nauk o bezpieczeństwie⁶.

Poczucie bezpieczeństwa jest bardzo indywidualne i zależne od wielu bodźców, w przypadku badań lokalnych wpływ na odpowiedzi będzie miał fakt, czy dana osoba mieszka na stałe na danym terenie i jest „zakotwiczona”, czy też zamieszkuje go od niedawna. W percepcji bezpieczeństwa znaczenie ma również wiek respondentów, w mniejszym stopniu płeć, ale także typ budynku jaki zamieszkują – wielka płyta, osiedle grodzone, kamienica. Nie bez znaczenia

⁵ P. Tomaszewski, *Poczucie bezpieczeństwa członków społeczności lokalnych na przykładzie województwa kujawsko-pomorskiego*, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ZARZĄDZANIE 2018, Wydawnictwo SAN, ISSN 2543-8190, Tom XIX, Zeszyt 8, Część II, s. 158-159.

⁶ Ibidem, s. 157-158.

jest również miesiąc badań. Reasumując, należy stwierdzić, że pojęcie bezpieczeństwa społeczności lokalnych jest wieloaspektowe⁷.

Badanie poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnych – czy mieszkańcy Kielc czują się bezpiecznie na „swoich” osiedlach?

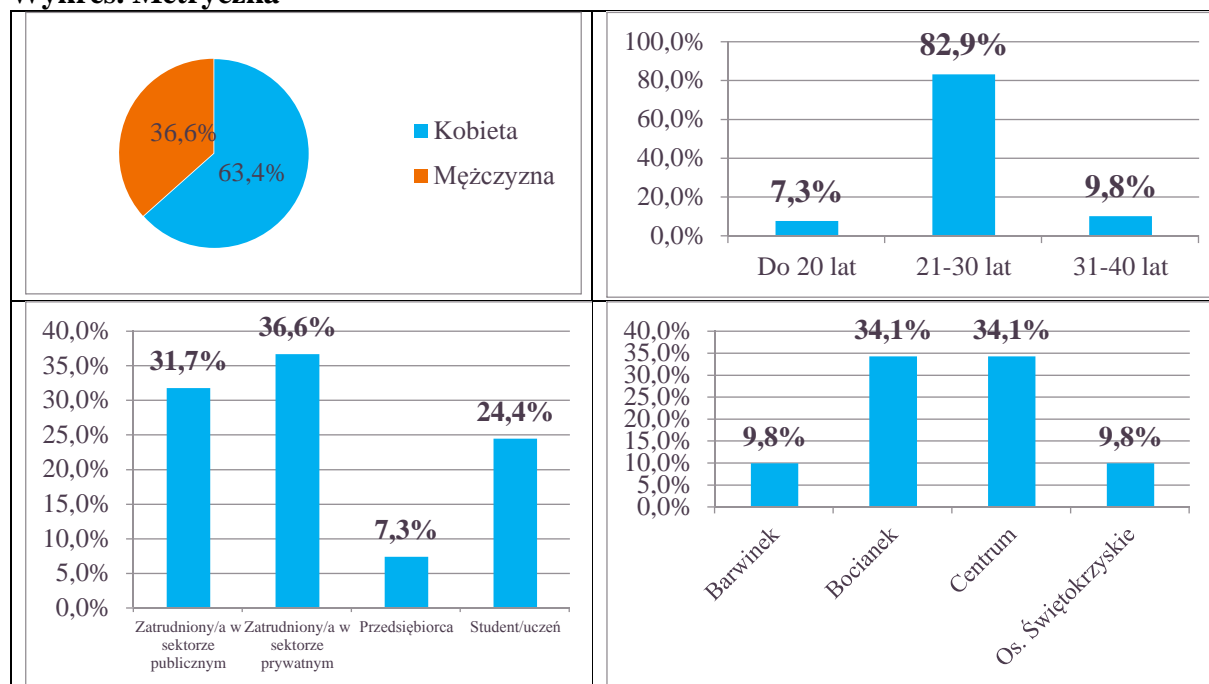
W sierpniu (w dniach od 16 do 29 sierpnia) przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców Kielc które dotyczyło badania poczucia bezpieczeństwa mieszkańców kieleckich osiedli. Pytanie badawcze jakie postawiono brzmiało: **czy mieszkańcy Kielc czują się bezpiecznie na swoich osiedlach?**

Do przeprowadzenia badania wykorzystano:

- Metodę sondażu diagnostycznego
- Technikę ankiety
- Kwestionariusz ankiety jako narzędzie badawcze

Kwestionariusz ankiety zawierał 13 pytań spośród których pierwsze 5 pytań stanowiły pytania metryczkowe (wiek, płeć, wykształcenie, aktywność zawodowa, osiedle, na którym mieszka respondent). W badaniu wzięło udział 82 respondentów. Metodą doboru próby badawczej była tzw. metoda kuli śnieżkowej (nielosowa technika doboru respondentów do próby badanej).

Wykres. Metryczka

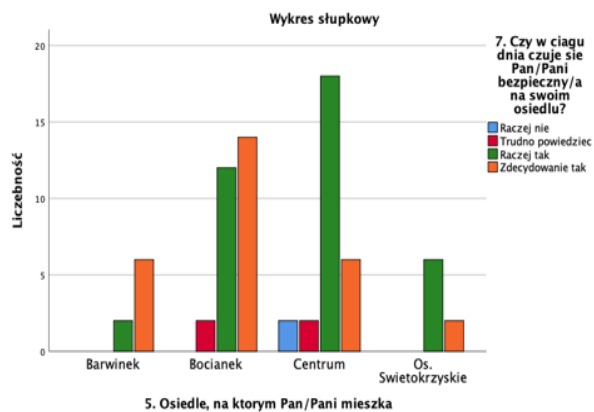

Źródło: Opracowanie własne.

⁷ Ibidem, s. 161.

Pierwsza kwestia, którą podjęto się zbadania dotyczyła zbadania poczucia bezpieczeństwa (w ciągu dnia) przez mieszkańców kieleckich osiedli. Obliczono test Chi-kwadrat Pearsona, z którego wynika brak statystycznie istotnych różnic ($\chi^2=13,592$; $p=0,138$) w poczuciu bezpieczeństwa (w ciągu dnia) pomiędzy mieszkańcami badanych osiedli. Wszyscy respondenci w zasadzie czują się bezpiecznie na „swoich” osiedlach.

Czy w ciągu dnia czuje się Pan/Pani bezpieczny/a na swoim osiedlu?

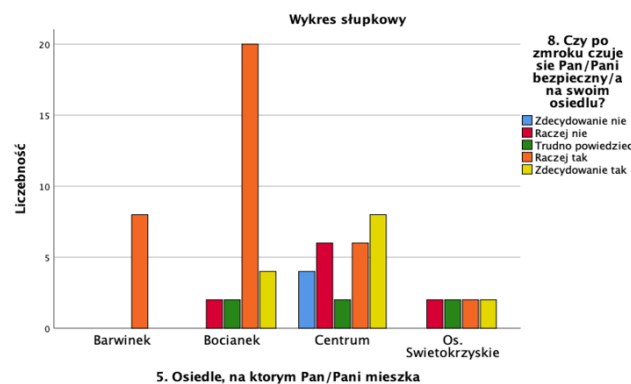
Testy Chi-kwadrat

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	13,592 ^a	9	,138
Iloraz wiarygodności	15,119	9	,088
Test związku liniowego	6,871	1	,009
N ważnych obserwacji	72		

Źródło: Opracowanie własne.

Kolejna kwestia dotyczyła zbadania poczucia bezpieczeństwa na kieleckich osiedlach, ale po zmroku. Test Chi-kwadrat Pearsona pokazał, że istnieją statystycznie istotne różnice w opiniach mieszkańców kieleckich osiedli ($\chi^2=28,919$; $p=0,004$). Z analizy danych wynika, że respondenci po zmroku najmniej bezpiecznie czują się w centrum.

Czy po zmroku czuje się Pan/Pani bezpieczny/a na swoim osiedlu?

Testy Chi-kwadrat

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	28,919 ^a	12	,004
Iloraz wiarygodności	32,635	12	,001
Test związku liniowego	4,062	1	,044
N ważnych obserwacji	70		

Źródło: Opracowanie własne.

Podsumowanie

Bezpieczeństwo jest jednym z istotniejszych kapitałów miasta. Znaczenie bezpieczeństwa w mieście jest tym większe, im mocniejsze jest przekonanie mieszkańców miasta o relacji między poziomem bezpieczeństwa a jakością życia. Poziom i poczucie bezpieczeństwa wyznaczają ramy funkcjonowania zbiorowości lokalnych. Bezpieczeństwo jest także czynnikiem warunkującym endogenne i egzogenne możliwości rozwoju.

Wyniki badania ankietowego potwierdzają wyniki innych opracowań z których wynika, że Kielce są miastem bezpiecznym. W tym względzie na uwagę zasługuje centrum, w którym mieszkańcy Kielc, szczególnie po zmroku nie czują się komfortowo (bezpiecznie).

Bibliografia

- Ledwójcik P., *Bezpieczeństwo społeczne – wpływ migracji na zapewnienie bezpieczeństwa społeczności lokalnych na przykładzie województwa lubelskiego*, Studia Społeczno-Polityczne 15/2018.
- Kłopot S. W., Błaszczyk M., Pluta J., *Problemy społeczne w przestrzeni Wrocławia*, Warszawa 2010.
- Ochyra-Żurawska K., Nowicka J., Ciekankowski Z., *Ochotnicza straż pożarna we wsparciu bezpieczeństwa społeczności lokalnych* [w:] Edukacja dla bezpieczeństwa, ROK XXI, Numer 3/2019 (44), Poznań 2019.
- Tomaszewski P., *Poczucie bezpieczeństwa członków społeczności lokalnych na przykładzie województwa kujawsko-pomorskiego*, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ZARZĄDZANIE 2018, Wydawnictwo SAN, Tom XIX, Zeszyt 8, Część II.